

ANT

In Cornwall cirkelen zwarte kraaien boven de allerlaatste tinmijn

'Na de sluiting zal ik de kamera

Van onze correspondent
Bert Wagendorp

POOL

De *Plume of Feathers*, pub in Pool, lijkt op een klein mijnmuseum. Overal hangen foto's van mannen in mijnschachten die met grote boren het graniet aanvallen. Een oude kaart met de tinmijnen van Cornwall, 91 in totaal. Een kastje met explosieven en ontstekers van *Nobel's Explosives Ltd*. 'Doen het niet meer', zegt de barman ter geruststelling.

Pool, tussen Camborne en Redruth, ligt in het hart van wat ooit het *Central Mining District* in Cornwall was, 's werelds rijkste vierkante mijlen', waar de aarde vol was van schatten en duizenden mensen in haar binnenste afdaalden om ze naar boven te halen.

O Cornwall! Happy blessed spot of ground

Where richest ores of every kind abound

Thy very hills are brass, thy rocks are tin

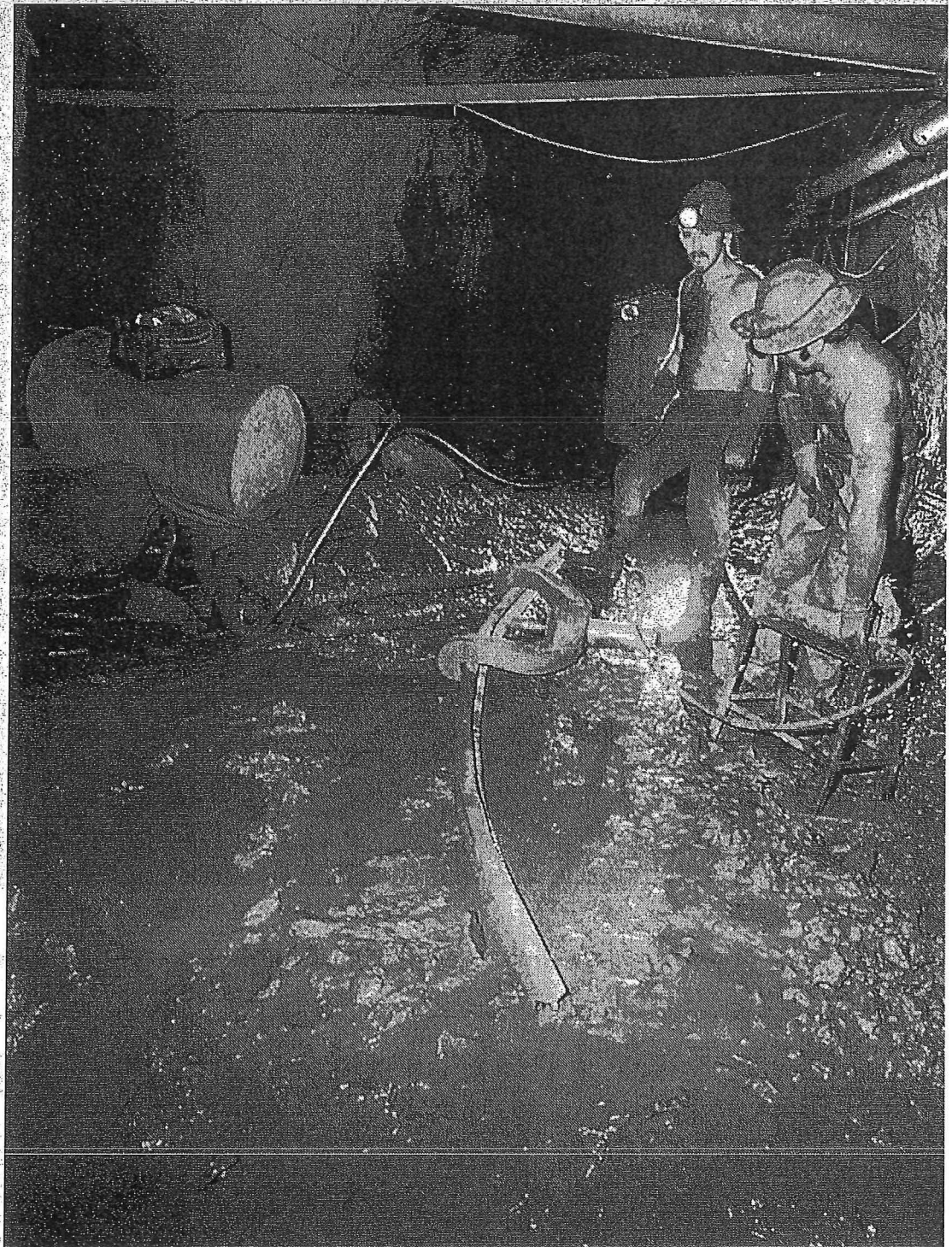
Thy wealth is not exposed without, but hid within.

Een paar honderd meter van de pub tekent zich tegen de hemel het stalen staketsel van de schachtilift van de South Crofty tinmijn af. Bij de poort van de mijn hangt een zwart rouwlint, met de cynische tekst: *Thank You Labour Party*. Een mijnwerker van de middagploeg parkeert zijn auto bij een vervallen loods. Op het achterraam een sticker: *Cornwall Needs South Crofty. Save the Mine*.

Een vergeefse oproep. Op 6 maart sluit de South Crofty, Europa's laatste tinmijn. Zeker 2500 jaar is de bodem van Cornwall omgeploegd en afgegraven, doorboord en weggehakt, op zoek naar koper, lood, zink, ijzer, goud en tin. Met de sluiting van de South Crofty, de laatste tinmijn, komt aan die lange traditie een eind. De *knockers*, de kleine ondergrondse mannetjes, krijgen eindelijk rust.

Martin Wolstenholme (39) daalde twintig jaar geleden voor het eerst af in de *New Cook's Kitchen*-schacht van de Crofty. Mijn vader bracht in die tijd een hoop geld mee uit de mijn. Ik dacht dat lijkt me ook wel wat.

Tot op ruim een kilometer onder de grond zette hij jarenlang zijn drillboor op het graniet. Loodzwaar werk is het, maar mooi, eerlijk werk. Wie veel weghakte, verdiende goed. Het is een manier van leven, de mijn kruipt in je bloed. Ik heb de mijn veel gegeven, maar ik heb ook veel teruggekregen.

Mijnwerkers in de tinmijn South Crofty in Cornwall: wie veel weghakte verdiende goed.

Wolstenholme kijkt met liefde terug op zijn jaren in de mijn, maar kent geen valse sentimenten. 'Het was al jarenlang duidelijk dat er een einde aan zou komen. De verliezen liepen op, vorig jaar moest er vijf miljoen gulden bij. We hadden hier ook de ene ronde van loonsverlaging na de andere. Dat maakt het ook gemakkelijker om afscheid te nemen.'

Al in de prehistorie werd in Cornwall tin gewonnen. Dat werd vermengd met koper voor de productie van brons. De Romeinse

geschiedschrijver Diodorus Siculus uit de eerste eeuw voor Christus beschreef al de wijze waarop de inwoners van *Belerion* (Lands End) tin produceerden. In de Middeleeuwen, toen in Europa ook in Bohemen, Saksen en Spanje tin werd gewonnen, groeide Cornwall uit tot de belangrijkste producent van het metaal.

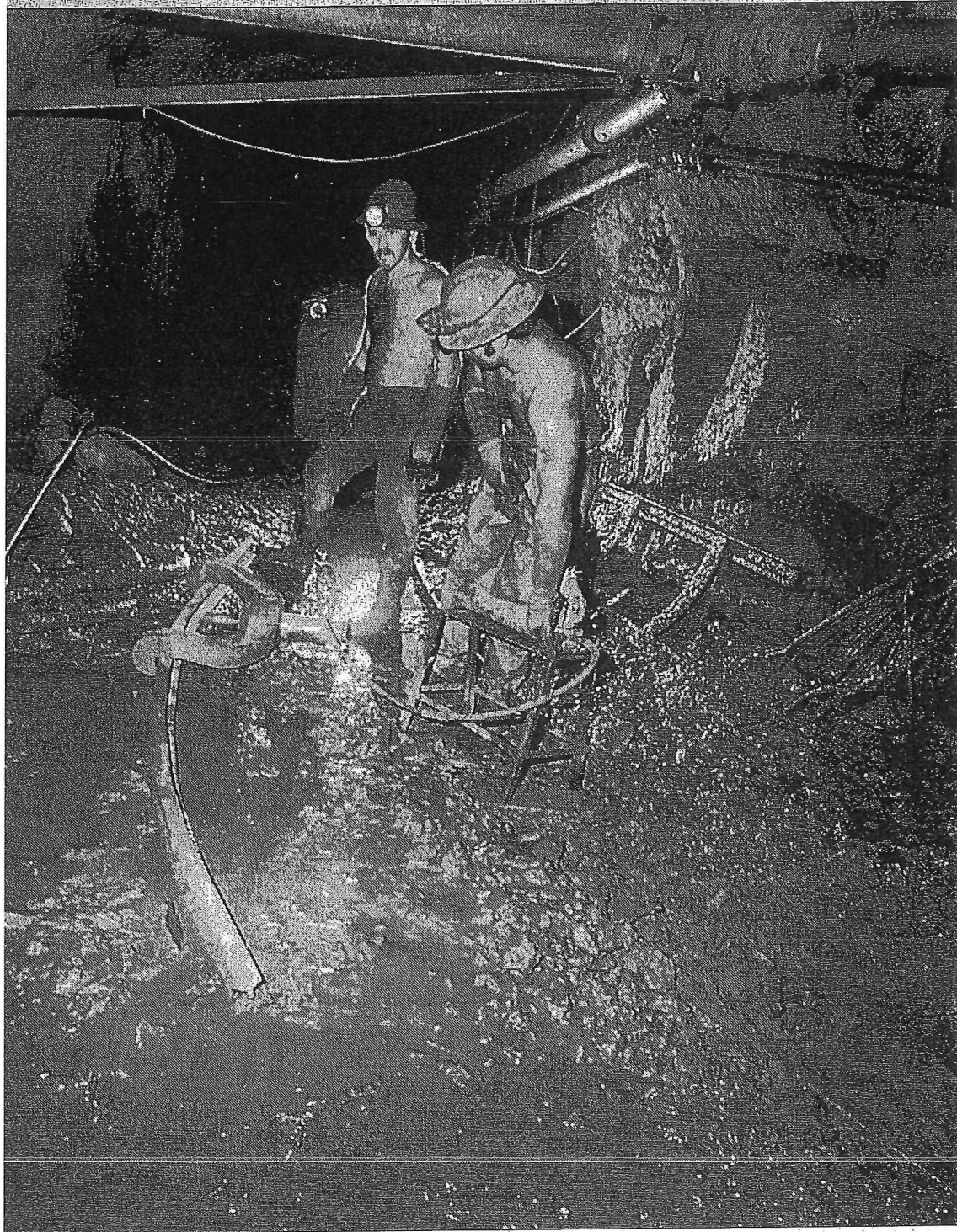
De bloeitijd van het Cornish tin moest toen nog komen. Tussen 1750 en 1850 monopoliseerde Cornwall, samen met Maleisië, de markt. Van open mijnbouw scha-

kelde het gebied in die periode over op diepmijnbouw; in 1710 werd de eerste schacht geslagen. In deze periode werd het grootste gedeelte van de naar schatting twee miljoen ton tin die in Cornwall werd gewonnen uit de grond gehaald. Halverwege de negentiende eeuw werkten er in vierhonderd tinmijnen ongeveer dertigduizend mijnwerkers.

Maar ruim een eeuw geleden verschenen ook de eerste wolker aan de hemel. In Australië werden grote tinvoorraden aangetroffen

...boven de allerlaatste tinmijn

...al ik de kameraadschap missen'

fty in Cornwall: wie veel weghakte verdiende goed.

FOTO P. R. DEAKIN

geschiedschrijver Diodorus Siculus uit de eerste eeuw voor Christus beschreef al de wijze waarop de inwoners van *Belerion* (Lands End) tin produceerden. In de Middeleeuwen, toen in Europa ook in Bohemen, Saksen en Spanje tin werd gewonnen, groeide Cornwall uit tot de belangrijkste producent van het metaal.

De bloeitijd van het Cornish tin moest toen nog komen. Tussen 1750 en 1850 monopoliseerde Cornwall, samen met Maleisië, de markt. Van open mijnbouw scha-

kelde het gebied in die periode over op diepmijnbouw, in 1710 werd de eerste schacht geslagen. In deze periode werd het grootste gedeelte van de naar schatting twee miljoen ton tin die in Cornwall werd gewonnen uit de grond gehaald. Halverwege de negentiende eeuw werkten er in vierhonderd tinmijnen, ongeveer dertigduizend mijnwerkers.

Maar ruim een eeuw geleden verschenen ook de eerste wolken aan de hemel. In Australië werden grote tinvoorraden aangetroffen,

en Bolivia kwam ook op de markt met goedkoop tin. Werkloos geworden mijnwerkers uit Cornwall verspreidden zich met hun vak-kennis over de wereld. In 1859 was in Camborne, een paar kilometer van Pool, de Camborne School of Mines geopend. Die bevindt zich nu in Pool, even voorbij de *Plume of Feathers*, en geldt nog steeds als 's werelds toonaangevende mijnbouwinstituut.

De South Crofty mijn ging open in 1854. Hij zou uitgroeien tot 's werelds grootste tinmijn. In de ja-

ren zestig van deze eeuw stegen de tinprijzen tot ongekende hoogten, en dat leidde tot een laatste bloei-periode voor de tinmijnen in Cornwall. In 1971 werd zelfs nog een nieuwe mijn geopend, *Wheal Jane*. Maar de doodsteek kwam in 1985. Toen klaptten de tinprijzen in elkaar, van tien naar vierduizend pond per ton. *Wheal Jane* ging dicht, de *Geevor*-mijn sloot in 1991 en alleen *South Crofty* bleef over.

Een Canadees conglomeraat, de *Crewe Group*, trachtte in 1994 het tij nog één keer te keren. Het nam *South Crofty Ltd* over en investeerde sindsdien acht miljoen pond in de mijn. Verder dalende tinprijzen en het sterke pond maakten die investering waarde-loos. Vorig jaar augustus besloot *Crewe* de pijp aan Maarten te geven en *South Crofty* te sluiten.

Over ruim een week gaan de pompen boven de schacht uit, en zal het kilometerslange gangenstelsel binnen de kortste keren vollöpen met water. *Wolstenholme* wijst naar de hijsinstallatie boven de al eerder buiten werking gestelde *Robinson's Shaft*, aan de andere kant van de weg. 'Het is net een spookverschijning', zegt hij, 'en dat wordt deze hier dus ook.'

Cook's Kitchen zal zich voegen bij de honderden andere ruïnes die het landschap in Cornwall sierren, de vervallen pompbehuizingen en andere mijngebouwen, die in de schemering, met hun lange pijpen, lijken op lugubere kathedralen uit een ander tijdperk.

Het gezang in de mijnen - zingen mocht, fluiten niet, want fluittonen konden wijzen op een naderende instorting - is strak voorgoed voorbij. 'De kameraadschap, die zal ik missen', zeg *Wolstenholme*. Bang voor werkloosheid is hij niet. 'Mijnwerkers hebben hier een grote faam als harde werkers. Van de mensen die hier eerder zijn ontslagen, is 80 procent alweer elders aan het werk.' Zwarte kraaien cirkeler rond de lift.

In de *Plume of Feathers* zit *Johr Stevens*, zoon, kleinzoon en achterkleinzoon van mijnwerkers. 'De bodem van Cornwall', zegt hij, 'is een grote gatenkaas. Die gangen lopen onder dit hele gebied. Van een heleboel daarvan, weten we niet eens meer dat ze er zijn. Zo nu en dan zakt er zomaar een stuk weg de diepte in. Of kijker mensen 's ochtends uit hun raan en is hun tuinschuurtje opeen verdwenen. Dat soort gebeurtenissen zal ons nog eeuwen herinneren aan onze geschiedenis. Maar voor de rest is het voorbij. Dat maakt me bedroefd.'